

Răspunsu foicei din Blașiu.

VII.

Brașov, 24 Noemvre v.

Svêrcolirile teologilor dela „Unirea”, cari, în fața seriosei și puternicei noastre argumentări, și-au pierdut totu cumpetulu și totu răbdarea, suntu o dovadă mai multu, că se sêmtu slabî de totu pe têrêmulu, pe care i-amu invi-tatâ la luptâ drêptâ.

Crescuti în alte idei, străine dezvoltării noastre bisericesc-naționale, conduși de principiul, că mai întâiu trebuie să fiâ catolici și apoi Români, dresați prin institutele iesuitice anume pentru ca să lupte în contra caracterului particularu alu bisericei române unite în favoarea catolicismului universalu, doctorii în teologie dela foia din Blașiu nu mai au sêmțu și înțelegere pentru luptele noastre, ba suntu lipsiți chiar de consciința acelor drepturi și aședăminte străvechi ale bisericii noastre rêsăritene, în a căroru apêrere ne-amu ridicatâ glasul.

Din nou ne dau probe, pe alte 13 colone în nr. 49 alu „Unirei”, tinerii doctori în teologie, că nu cunosc istoria bisericii noastre, că nu cunosc nici măcaru trecutul ei celu mai apropiat, dela 1848 încôce. Ei ne spunu, cu-o ciudatâ naivitate, că de geaba ne-amu provoca la decisiunile sinodului dela 1868, căci atuncî, când s'a ținutu acestu sinod, rêposatul Vancea nu era încă Metropolit, êr dênșii „erau înca în clasele elementare.”

Bine! Dêr în Aprilie 1869 Dr. Ioan Vancea, până atuncî Episcopu la Gherla, s'a urcatu pe scaunul de Arhiepiscopu și Metropolitu, și dêu că ce au crescutu sub ocârmuirea s'a, pe cari elu i-a ocrotitâ și trimisâ la institutele teologice catolice din străinătate, êr întorcându-se în Blașiu au intrat în serviciul bisericei guvernate de dênșulu, dêu că acești dis-

cipli ai Metropolitului Vancea, după 24 de ani de ocârmuire a lui, vinu și denotâ atâta disprețu pentru marile postulate stabilite de părinții Sinodului dela 1868 vrându să le slăbescă și să le nege valoarea, dêu totodată, cu ignorarea și desconsiderarea adevêrului istoric, ei documentezâ atâta aver-siune față cu luptele noastre bisericesc-naționale, pe cari le timbrézâ de „șismatice” — atuncî dêu, trebuie să recunoscâ orî și ce omu nepreocupat, că stâruințele și nisuințele acestor tineri doctori în teologie, nu mărturisescu nicidêcum pentru aceea, că spiritul, în care i-a crescutu rêposatul Metropolitu, a fostu acelașu spirit de jertfâ și de abnegare de sine, ce a condusu pe nemuritorii Sava, Clainu și Maioru, a căroru fapte mari au însufletit pe părinții Sinodului dela 1868.

Și nimic nu caracterizează mai bine pe acești noi „apostoli”, decât faptul, că, pe când se străduiesc astfel de a se lăpêda de orî-ce solidaritate cu nisuințele „șismatice” ale părinților Sinodului dela 1868 și ale părinților Sinodului dela 1850, cari au cerutu neștirbita susținere a dreptului și a datinei rêsăritene a bisericii, își dau aerulu, că mișcarea pentru sinodalitate din timpul mai nou în sinul bisericii române unite s'a făcutu tocmai sub înriurința erei regimului bisericesc a lui Vancea, sub care s'a măritu în modu atâtu de însemnatu contingentulu doctorilor în teologie.

Fiind-că însă domni doctori numai amicii sinodalității nu sunt, s'a ferit „Unirea” de a le atribui lor meritul acelei mișcări, și se mărginesc a se provoca la împejurarea, că sub Metropolitulu Vancea s'a ținutu la 1875 chiar unu sinod mixtu de preoți și mireni în Blașiu, spre a arâta câtu de mare nedreptate amu fi făcutu noi sistemului de guvernare alu

rêposatului Metropolit, când l'amu numit fatalu.

Multe susțin și afirmă cei dela „Unirea”, dêr până acuma încă n'au dovedit decatu numai completa necunoscința a faptelor pe-trecute și a motivelor și împejurărilor, cari au datu nascere unor slabe încercări, ce s'au făcut în anii șapte-dêci pentru realizarea dorințelor și postulatelor „șismatice” ale Sinodelor din 1850, 1868 și 1869.

După tonulu și direcția, ce a luat'o foia bisericesc din Blașiu în aprierea luptei noastre pentru drepturile și aședămintele străvechi ale bisericii, amu trebui să curmâm orî ce discusiune serioasă și sinceră cu dênșu, care se pune pe unu têrêmulu cu totulu contrar dorințelor, aspirațiunilor și dreptelor postulate ale clerului și poporului bisericii române unite, pe care têrêmulu o discusiune obiectivă și roditoru este cu neputință.

Cu toate aceste datori suntemu chiar cauzei mari și sînte ce o apêrâm, de a documenta teologilor dela „Unirea”, cari mergu în trufia lor până a voi să dâscălescă pe părinții Sinodelor trecute ca pe nise „moralisti” fără pricepere, că mișcarea în favoarea sinodalității, ce s'a începutu la 1848 și care, după o întrerupere de doispre-dêce ani, a reînceputu la 1861 și s'a continuat apoi cu totu mai mare putere până la 1875 când a începutu să stagneze sub era regimului Vanceanu, din ce încemai multu — nu a fostu inițiatâ nici de doctorii în teologie, nici de cutare Archiereu, ci a eșit din sinul poporului îngrijat de sôrtea bisericii sale, a căruia voință neștirbită a fostu și este păzirea drepturilor și aședămintelor străvechi ale bisericii.

CRONICA POLITICA.

— 24 Noemvre.

În sêra de 1 Decemvre casina din Budapesta a dat unu banchetu minis-

trului Weckerle. La banchetulu acesta au participat forte mulți deputați nu numai guvernamentali, ci și opoziționali. Celu dintăiu toastu l'a ținutu Toma Pechy pentru Majestatea Sa, apoi Ambrosiu Reviczky pentru Weckerle. Ministrulu Weckerle rêsponse printr'o vorbire, în care a accentuat, că ideile lui au fostu totdeuna cinstea și respectulu împrumutat, protegierea sentimentelor cavaleresc și neegoiste, servirea intereselor patriei și „națiunei”. Cu acestu pașaport s'a prezentat Weckerle în cerculu acestora, cari au pus basa casinei. Asigură apoi pe cei preșenti, că elu totdeuna va lucra pentru realizarea frumôsoloru scopuri naționale și pentru dezvoltarea sentimentului naționalu. Se ridică apoi conte Karolyi Pista, care țin unu toastu mai lungu politic. Salutându pe Weckerle, contele Karolyi dîse între altele: „Bărbatul de stat este tocmai, că cărmaciulu unui balon; când se pregătesc se se înalțe, plêcă la drumu provêdutu cu de tôte. Dêr se întâmplă, că fiindu deja în înălțime. elu bagă de sêmă, că duce cu elu și astfel de greutăți, cari suntu morte. Și când observă acesta, cărmaciulu balonului nu se mai gândește să se mântuescă pe sine, ci se mântuescă pe aceia, pe cari li duce cu sine”. Vorbele lui Karolyi Pista au provocat aplauze furtunose. Unele foi opoziționale maghiare, comentându cuvintele aceste, dîcu, că contele maghiaru a înțeles sub acele „greutăți morte” pe Szilagyi și Tisză, de cari mântuindu-se Weckerle, partida națională a lui Apponyi ar fusiona cu partida liberală. Toastu apoi contele Apponyi totu pentru Weckerle, salutându-l, cum a dîsu elu, din totu sufletulu și inima, ca pe unulu, care a reprezentat și reprezentă ideile mărte pe têrêmulu politice. Cuvintele lui Apponyi au făcutu o adêncă impresiâ în publicu.

Êtâ proiectulu de lege, ce s'a depusâ la Camera româna din inițiativă parlamentară, pentru dotațiunea A. S. R. Principelui moștenitoru român cu ocaziunea căsătoriei sale: — „Fericita căsătorie a Principelui Ferdinandu, moștenitorulu tronului, cu Princesesa Maria de Marea Britaniă și Irlanda, garantându

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

(6)

Amintiri

din

rêsboiulu austro-german dela 1866.

Românii din oștirea austriacă, de Gavriilu Andreiașu fostu sub-locotenent.

Recenziune de Ioan Russu Abrudeanulu.

„Spre dîu, încă cu întunereculu în capu, plecâm cu întrêga brigadâ înainte, ca nu cum-va să fimu din nou atacați pe unu teren șa impropriu pentru apêrere, totu de acea cavalerie, însă pôte mai mult la număr și însoțit și de artilerie. Când se făcuse bine dîu, eram deja departe de Piscubitz și când soarele era binișor înălțat pe ceru, trecusem rîulu Mareș și continuam drumulu pe malulu stângu alu acestui riu.

„Soldații din divisia noastră a 2 erau obiectulu ovațiunilor de tôte părțile. Mai toți din ei aveau câte o trofee dela inamic, mai alesu chirase și casce, pe cari le atêrnase la ranițele lor. Prin esoposiția acestor obiecte, la celu dintăiu

repaosu, ce făcusem în marșu, soldații noștri atraseră o mulțime de curioși: ofițeri, soldați din tôte armele, cari admirau acele trofee. Mai alesu o chirasă, găurită de unu glonț de pușcă, era obiectulu admirațiunii tuturor, fiindu că înainte se credea, că glonțele de pușcă n'ar putê pêtrunde prin asemenea chirase și acum s'a pututu vedê contrariulu acestei suposițiuni.

„Generalulu nostru de brigadâ, în aceea dî diminêta, trecendû calare pe dinaintea regimentulu nostru, ca sê-si ia locul în fruntea brigadei, ca sêmnu de stimă, ne salutâ descoperindu și capulu și la celu dintăi repaosu înmână comandantulu regimentulu unu ordin de dî cu multu mai măgulitoru ca celu după Königrätz, lăudându întregulu regimentu și în specialu batalionulu alu 3-lea, care se luptase cu atâta bravurâ contra cavaleriei inamice.

„Îndatâ dela primul repaosu puenându ne în mișcare, așimâ la spatele nostru, într'o depărtare mare, o canonadă puternică, a cărei intensitate crescea din ce în ce. Ne oprim din marșu. Credeam, că ne vom întorcu spre locul de luptă, dêr caonada nu târdu în urmă înce-

tând, continuam marșulu în direcțiune spre orașulu Kremsier.

„Peste vr'o douê ore de marș dela auzirea canonadei, sosesc la noi nise fugari dela unu regimentu de infanterie unguresc, cari ne povestiră, că trupa din care făceau parte, a fostu surprinsă în marș de cavaleria inamică și împrăștiată de ea fără a se putea apăra. Ei fiindu mai la o parte și în apropierea unei păduri, s'au refugiat în ea și de acolo au apucat înainte într'unu suflet fără a se opri nicăiri până ce au ajunsu la noi.

„Mai târdu de totu aflasem, că în acea dî, în urma noastră era în marș unu altu corp de armată, care plecase din Olmütz a doua dî după noi. Cavaleria inamică încă din sêra trecută, fiindu bine informată de preșența noastră în apropierea ei și unde ne este tabăra, a doua dî desu de diminêta, însoțit de artilerie s'a pus în mișcare după noi. Noi însă plecând înainte de a sosi ea, nu ne-a mai aflatu, și s'a pus la pândă la unu locu adăpostit. A lăsat infanteria, ce venea înainte, să trecă și atacă numai artileria din corpul de rezervă, când trecea pe acolo fără nici o grijă. Și în vre-o câte-va minute cavaleria

prinde în marșu vre-o 17 tunuri de ale armatei noastre cu omeni, cari și totu echipamentul lor, fără a se fi datu o singură descăroare de tunu sêu pușcă. Fiincine pôte judeca acum, câtu confusiune n'a produsu în rândurile armatei noastre această îndrâsnêță surprindere! Trupele se opresc din marș și încep lupta cu cavaleria și artileria inamică. De aici se începe o luptă în tôte regula. Acesta a fostu lupta pe care noi o audeam în acea dî în marș. În fine, în cele din urmă, cavaleria este învinsă și tunurile noastre scose din mâinile ei.”

După această descriere frumôsă, d-lu Andreiașu trece la povestirea luptei dela Blumenau, lângă Pojonu, la armistițiu și lucrările făcute în timpul lui, la traterea părintescă a cavalerulu de Schmerling, fostu prim ministru alu imperiulu austriac, făcută rezerviștilor români sosiți la Viena după dîua de 4 Iulie 1866 etc. etc. și apoi ajunge la prea interesantul capitolu alu recompenselor.

(Va urma.)

destinele dinastiei, îndeplinește dorința cea mai intimă a României. Este o obligațiune a țerei, să asigure Principelui și Principesei mijloacele de a întâmpina datoriile ce le impune înalta lor misiune. Națiunea română se simte veselă că-i este dat, și cu această ocazie, să și arate sentimentele sale de neclintită lealitate și de adâncă recunoștință către dinastia ei. De aceea, sub semnăii propunem următorul proiect de lege:

Art. 1. Se constituie în favoarea A. S. R. Ferdinandului, Principele moștenitor, o dotațiune anuală de trei sute mii lei, reversibilă pe jumătate asupra Principesei Maria.

Art. 2. Această dotațiune se va înscrie în budgetul statului.

Din Sofia se telegrafiază, că în seara de 2 Decembrie n. deputații s'au adunat toți în sala mică a Săbăzii. Ministrul-Președinte Stambulov le-a așternut un proiect de lege privitor la modificarea constituției bulgare, motivându-și proiectul său prin o lungă vorbire. Modificarea se referă mai ales la articolul, care dă, că urmașii principelui, trebuie să fiă de religia ortodoxă. Stambulov propune, ca respectivii să-și aleagă ei înșiși religia, care le convine. Mai departe dorește Stambulov, ca pe viitorul la 30,000, să nu la 10,000 locuitor să se vină câte un deputat; deputații să poată fi aleși numai dintre cetățenii cei mai cuții; libertatea presei să fie în unele privințe restrinsă; să se caseze legea, care oprește purtarea decorațiilor streine și numărul ministrilor să fie de 9 pe viitor. — Deputații bulgari află de prea reacționară proiectul lui Stambulov, creștându-și cei mai mulți dintre ei, că proiectul, stăndu în contra-dicere cu principiile naționale și religioase bulgare, nu va pute decât să aducă stricăciuni poporului și statului bulgar.

Doi diare engleze-americe „New-York Times“ și „Baltimore Sun“ publică bazele planului de home-rule pentru Irlanda, care afirmă, că li-s'a comunicat de către d. Herbert Gladstone. După acest plan, Irlanda va fi împărțită în patru provincii autonome, dintre care fiă care va primi o legislativă după modelul american. Hotărârile legislativelor vor pute fi suspendate printr'un veto al guvernatorului și căreia din ele. În Dublin va fi un senat pentru întreaga Irlanda. El se va compune din membri aleși pe viață din sinul legislativelor. Armata, flota și fortificațiile vor rămâne sub controlul guvernului din Londra și Irlanda nu va pute negocia cu țări streine. În parlamentul din Londra va alege fiă-care din cele patru provincii irlandeze câte 20 de deputați.

SCRIRILE ȚILEI.

— 24 Noembrie.

D-lu Dr. I. Rațiu în Bucuresci. Diarele de peste muni aduc scirea, că d-lu Dr. Rațiu, președintele comitetului cen-

trală, a sosit din Sibiu în Bucuresci Miercuri trecută, trăgându la hotelul Bulevard, unde sunt încartirați și d-nii Dr. V. Lucaciu și I. Corcianu, cari petrec în capitala României de vre-o 8 zile. Din incidentul sosirii d-lui Rațiu la Bucuresci, mai mulți cetățeni distinși din capitală, împreună cu tinerimea univertară proiectaseră o manifestațiune, în onoarea oșpeților ardeleni. Dér d-lu Dr. Rațiu a stăruit, ca să nu se facă nici o manifestațiune. În urma acesteia diarele au publicat un comunicat în care se spune hotărît, că orice manifestațiune este înlăturată și că nu se va face nici o subscripțiune cu asemenea caracter.

—x—

Ignoranți, seu réu voitori? Revista germană „Cronik der Zeit“ pe anul 1893, fasc. 11, aduce o ilustrațiune sub titlul „Das Bannen des Vampirs in Rumänien“, în care mai mulți țărani desgrăpa cadavrul unui „vampir“. Numita revistă explică această ilustrațiune, dîcîndu, că în România există printre țărani superstițiunea vampirului (strigoifului), care se și ivesc îndată ce într'o familie, după mórtea unui membru al ei, moră și alții. Țăranii — dîce „Cron. d. Zeit“ — cred că mortul dîntîu e un vampir, care se scîla noptea și suge sângele celorlalți, de aceea câțiva mai înmoși se duc noptea pe lună în cimiteru, desgrăpa pe „vampirul“, îl împung în peptu și descarcă mai multe pusei asupra lui, convinși, că nu va mai suge sânge. Ei credu cu deosebire, că acela cadavru e în adevér vampir, care încă n'a putredit. Numita revistă mai dîce, că asemenea lucruri se întempla și la Români din Ungaria. — Jidani dela „Cronik der Zeit“ seu că sunt nisece ignoranți patentați, seu că sunt nisece réuvoitori, cari se încercă a ne presenta pe noi Români, în revistele lor, ca pe nisece semi-barbari. Scene de felul celei descrise de jupanii dela „Cronik der Zeit“ nu se petrecu nicăiri între Români și prin urmare totă povestirea, în ceea ce privește pe Români, este o miserabilă născocire. De-altmintelea din ilustrațiunea revistei menționate se vede, că țăranii, despre cari vorbesce ea, nu sunt Români, ci Ruși, ceea ce apare din portul lor.

—x—

Esposițiă de pictură la Bucuresci. Dómna Zoe Aman, véduva regretatului pictor Teodor Aman, a luat laudabilă hotărîre de-a arangea la Bucuresci o esposițiă de pictură din tóte operele rămase de regretatul său soț. Printre acele opere sunt picturi în ulei, aquarele, aqua forte, desemnuri în număr de peste 300.

—x—

În Gurghiu nu se vor mai ține vânătorile curții. Dirigentului vânătorilor de acolo i-s'a împărțit, că curtea

renunță din 1 Ianuarie încolo la arândarea pădurilor de acolo și că personalul de vânătoare se concediază. Acest terenu îl va lua în arândă contele Samuel Teleki. Castelul va fi întrebuințat pentru șola forestieră, ce se va înființa în curîndu.

—x—

„Gazeta Țăranilor“ (România) este titlul unei foi săptămânale, ce apare în comuna Mușetești (Rom.) sub direcțiunea d-lui C. Dobrescu-Argeșu. Din programul foi apare, că „Gazeta Țăranilor“ va stăru pentru deșteptarea și cultivarea țăranilor români. Ea își va da totă silința de-a vindeca ranele sociale în păturile de jos ale poporațiunii din regat; va da informații din sfera vieții publice, deșteptându și interesându pe popor față de aceste afaceri. Abonamentele se fac la administrațiunea tipografiei și legătoriei de cărți a Asociațiunii pentru „Cultura Țăranilor“ în Mușetești, și costă pe an 12 lei, pe jum. an 6 lei, pe 3 luni 3 lei. Pentru străinătate portul în plus.

—x—

Cel mai bogat om din lume a murit. O telegramă din New York aduce scirea, că Jay Gould, cel mai bogat om din lume, a murit la 2 Decembrie n. Avea lui se socotesce a fi fost 375 milioane franci și 70 de milioane procente anuale, ce le primia după această sumă colosală.

—x—

Printul Mecersky la Țarul. Se telegrafiază din Petersburg, că mare senzațiă a produs audiența ce-a dat-o Țarului printului Mecersky, proprietarul foiei ruse „Grajdanin“. Este sciut, că numita foie a publicat nu de mult o serie de articoli contra alianței cu Franța, și audiența lui Mecersky la Țar se aduce în legătură cu acei articoli politici.

—x—

O lege contra usurei în Rusia. Consiliul imperiului rus a fost sesizat de un proiect de lege contra usurei, după care orice interes ar trece peste 8 jum. la sută, vor fi considerate ca usurare. Persoana recunoscută culpabilă de delictul de camătă, va fi condamnată la închisore de patru, până la șese săptămâni; dacă împrumutătorul, pentru a ascunde delictul, cuprinde în capitalul împrumutat enunțată interesele usurare, pe cari le reclamă, pedepsa nu va pute fi mai mică de 18 luni de închisore. Dacă delictul a fost comis față de minori, seu de „persone slabe la minte“, vinovatul va fi osedit la muncă silnică, seu chiar la deportare în Siberia.

—x—

Nou succes. Din incidentul esposiției ținute la Bruxella, — la care fabrica de coniac Eszterhazy a fost premiată — a scris președintele esposiției contelui Geza Eszterhazy următoarele: „Sunt în plăcuta pozițiune de a vă împărți, că

jurul esposiției noastre a ținut coniacul fabricei D Vostre de atât de eselență, încât pentru acesta vă trimit diploma de onore cu medalie, așadă cea mai înaltă distincțiune în secțiunea D-Vostre. Felicitându-vă din inimă pentru rezultatul acesta brillant — care este totdeodată un succes al industriei de coniac din Ungaria — vă alătur și cele două distincțiuni. Vă salut etc. etc.

În cestiunea răscumpărării regalilor.

În articulu nostru privitor la răscumpărarea regalilor, amintiserăm și comuna Ormenișul de Câmpia, al căreia casă îl puserăm în vederea cetitorilor noștri români, ca un exemplu de imitat. În privința acasta ni se împărțeser acum următoarele detalii:

Foștii urbarialiști din Ormenișul de Câmpia, la stăruința energicului preot local, a d-lui Andrei Voda, își dăruiseră partea, ce li-se venea lor din suma de răscumpărare a regalilor, pe sîma biserice; acelu lor de donațiune însă a fost respins din partea autorităților ungurese, sub cuvînt, că după ce regalul treilunar al foștilor iobagi, în puterea despoticea enunțată a Curiei, este considerat ca avere comunală, astfel și asupra sumei de răscumpărare a acelu regal, numai comitetul comunal pôte hotari.

Deși în comitetul comunal se află mai mulți membri maghiari cu mare influință, cari prin dăruirea regalului treilunar pe sîma bisericei românești își vedeau periclitată interesele proprii și de aceea erau hotărîți a face tot posibilul pentru a răsturna planul Românilor, — aceștia însă nu-și perdură curajul și presentară cauza și în comitetul comunal. Mulțumită autorității, cu care d. preot A. Voda scie pe de-o parte să susțină solidaritatea între membrii comunal români, și pe de alta să țină în respect, ba încă chiar în retragere, pe o parte din membri comunal străini: cauza Românilor în comitetul comunal a isbită, aducându-se cu 7 voturi contra 5, hotărîrea, că dreptul de regal după cele trei luni ale foștilor iobagi, se dăruiește pe sîma bisericei.

Hotărîrea acasta, deși cât se pôte de corăspundătoare stărei de drept a lucrului, Maghiarilor însă nu li-a convenit, căci prin ea își vedeau perdat privilegiul acela ne mai pomenit, acordat din partea Curiei, de a ave și ei parte egală în dreptul și bunul altora. Făcură deci ce făcură și la urmă viceșpanul, sub pretextul unor formalități, cassă hotărîrea comitetului comunal, propunendu să se convoce o nouă ședință a comitetului și acolo să se voteze din nou asupra cestiunii.

După o lună de zile fu convocată o nouă adunare a comitetului comunal, dér ne reprezentându se membrii în număr

Conferența d-lui Th. Westmark.

(Fine.)

După o călătorie plină de pericole ajunseră în Bangala. D-nul Westmark descrie cu deamăruntul petrecerea sa de 15 luni în Bangala, obiceiurile și datele Negrilor. Bangalii nu au locuit totdeauna ținuturile, în cari se află acum; ei sunt oameni bine făcuți și vioi și expresiunea feței lor tradăză inteligență; ei se împart în patru clase: Monangii, Mukunzii, (bogații și fruntașii), N'Sommi (oameni liberi) și Mombii (sclavi). O deosebire importantă au Monangii, cărora ceilalți li sunt supuși; câteodată se întâmplă, că ei între ei se răboiesc. Ca la tóte semințiile Negrilor, așa și aici domnesce poligamia în mare măsură și mărimea averei condiționează numărul femeilor și acestea erăși isvorul averii Negrilor ce o posedă, căci numai femeile trebuie să lucre. Pentru o sclavă tină și frumoasă se plătesc câteva sticle góle seu mărgele de sticlă, cari pôte fac 12 centime în ban europeni.

Sunt sclave și mai ieftine, dér aceste apoi nu sunt prima calitate. Copiii nu fac multă necaz tatălui lor, ei se fac răboiului, ér fetele sunt vîndute, prin ceea ce se mărește bogăția tatălui. De o iubire reciprocă nici vorbă nu pôte fi în o astfel de familie.

Tatăl se interesă de copil numai când acesta e destul de mare, pentru ca să-i aducă vre-un folos órecare; asemenea nici îngrijirea mamei față de copii nu e tocmai mare; copiii nu sunt prea răsfățați, toaleta, pe care le-a dăruit-o mama natură, le este de ajuns. O îngrijire deosebită au Bangalii pentru crescerea părului lor. Adeseori își radă părul de pe cap de amîndou părțile, așa că numai în creștetă rămâne părul, din care formăză un corn mare, pe care-l întăresc cu ulei de palmier; pe față nu suferă de loc păr; dér se încep forte bine de a purta păr fals, ca să-și acopere pleșuvia, în tocmai ca și cochetele europene, pe cari natura le-a pedepsit cu pleșuvia. Imbrăcămîn-

tea lor e forte primitivă. După religie sunt Fetisti; ei au doi zei: pe Ibanza și N'Songon, acesta din urmă este o țitate subordonată. Existența lor o străpune în apă. Vița viitoare și-o închipuesc supusă condițiilor, sub cari intră ei în noua viță. De aceea, când móre vre-un bogat, este îngropat cu o parte a femeilor și avuțiilor sale, pe când săracii trebuie să lucre și pe lumea cealaltă. Pe Albi îi țin de oameni, cari vin din lumea aceea, unde merg ei după móre. Ei n'au nici o presimțire, ce este un Alb, ci cred, că numai fața și mâinile lui sunt albe, ér cealaltă parte a corpului este neagră; aceștia nu pot fi oameni buni, deoarece își acoperă corpul, dîc ei, și prin urmare se tem de Albi, ca de dracu. Luptele personale se fac cu cuțitul, pe când în lupta regulată arma principală e lancea. Ei au și arme de foc, dér fiindcă nu știu manipula cu ele, nu sunt periculoși; ei umplu țeva pusei trei părți cu ierbă de pușcă, creștendu, că

cu oătă detunătura va fi mai puternică, cu atât și efectul va fi mai mare, dér fiindcă armele lor adeseori se sparg, au neîncredere în ele.

Metoda răboiului e simplă: când pătrund în sate, aruncă tăciuni pe cerșele caselor, cei ce se opun, sunt uciși fără cruțare. Dacă se întorc victorioși din luptă, atunci fac un ospet forte mare cu carne de om. Gustarea acesteia este pentru ei o pasiune. Femeile scapă adeseori de jertfa din causă, că au mare preț. Un căpitan a mâncat șapte femei ale sale, cu păr și piele cu tot.

Când d. Westmark vorbi odată cu un Negru, trecu tocmai pe lângă ei o femeie grasă. Negrul vădindu o, esclama: „Ce femeie minunată, ce grăsimă, într'o săptămână va fi mâncată!“ Când Westmark ocări din cauza acasta pe Negru, acesta o luă la sănătoasă.

La ospeturile lor, pe lângă carne de oia și de capră, nu trebuie să lipsesc carnea de om. După ce au legat via-

insuficientă, adunarea se amână încă pe o lună. Din partea curții baronesei însă nici de astădată nu se prezentară membri și astfel ședința se amână, pentru a treia-ori, când apoi hotărârea avea să se aducă cu ori câți membri ar fi de față.

Așa s'a și întâmplat. Românii de astădată avură o majoritate multă mai considerabilă încă ca înainte, hotărând cu 8 voturi contra 2, ca regalul trilarar al foștilor iobagi (toți români) să se dăruie pe seama bisericii.

Acum se va vedea, dacă suma de despăgubire, după cele trei luni, se va preda necondiționată și fără nici o dificultate bisericii, după cum s'a hotărât, ori d'ora nouă șicane vor să pună la cale îngâmfații despoți ai țării.

Acesta este stadiul actual al regalului foștilor iobagi români din Ormenișul de Câmpia. Nu putem, decât să atragem din nou atențiunea fraților noștri din toate comunele românești asupra exemplului arătat aici. Prin stăruințe continue nu este încă imposibil de-a salva, pe calea arătată aici, măcar în parte, dreptul răpiti al foștilor iobagi români.

În puterea legii, comitetele comunale prin hotărâri aduse cu majoritate de voturi, cum s'a adus și hotărârea de mai sus, au dreptul de-a vinde, dărui, ori înstreina ori-ce bunuri mișcătoare sau nemișcătoare, cunoscute ca avere proprie și fundamentală a respectivelor comune. Cu atât mai ușor însă se poate face aceasta cu regaliile foștilor iobagi, cari încă abia au început a trece în usul comunelor. Să nu întârzie deci Românii și în toate acele comune, unde majoritatea în comitetele comunale o formează ei, să procedă asemenea fraților lor din Ormenișul de Câmpia. Șicanele contrariilor să nu descurajeze pe conducătorii poporului nostru, oi să lupte cu perseveranță și bărbăție până atunci, până când neumanii adversari își vor pierde înșiși răbdarea de-a ne mai șicana.

Rusia și Turcia.

Este tocmai o lună de zile de când Rusia a înmănat Porții, prin Nelidov, o notă în afacerea despăgubirilor de război. Folia engleză „Times” publică acum conținutul acestei note. Eată după informațiile ȋiarului englez textul notei rusești:

„Porta n'a plătit până acum, în total, decât o sută de mii de lire turcești; dela 1889 ea n'a mai plătit absolut nimic. Acesta nu mai poate continua astfel.

„Interesele multor cetățeni ruși suferă, pretențiunile lor devin din ce în ce mai urgente și ambasada imperială e nevoită a interveni cu energiă la Pörtă, cu atât mai mult, că afacerea cons-

tima, o pună trei sau patru zile în apă, pentru ca carnea ei să devină mai fragilă. După aceea îi taie mâinile și picioarele și apoi o ucide. Bangalii nu văd nimic nedrept în acest omibalism. După părerea lor, ei pot face cu sclavii ceea ce voesc. Mărtea unui căpitan dă ansă la ceremonii sângeroase. Femeile se vaită și plâng în cor și vai de aceea femeia, care nu varsă lacrimi; ea îndată dă ansă bănelei, că a cauzat mărtea căpitanului. Ea e dată în judecata ȋeilor.

După rangul căpitanului se ucide 50, 60 de femei, sclave și copii. Dina de înmormântare o petrec în mănăstiri, beuturi și jocuri. D. Westmark constată, că omibalismul acestor ȋemeni a scăzut în timpul din urmă, în mod simțitor.

La fine d. Westmark aduse elogiuri mișoarei antisclavagiste și misiunii culturale din Africa, ce mai are încă o muncă grea pe calea civilizației.

tite pentru Pörtă o îndatorire incontestabilă, o datorie internațională, pe care trebuie să o îndeplinească.

„Pe de altă parte, — continuă nota cu ironie, — guvernul turcesc n'ar mai pute motiva o nouă amânare a plății cu reaua stare a finanțelor lui și cu slăbirea isvórelor sale economice. Căci expunerile oficioase ale presei, precum și alte voci se întrec care mai de care în nisuițele de a sărbători extra-ordinară reînviore a puterilor economice ale Turciei.

„Și afară de acestea: sume cu multă mai însemnate de câtă acelea pe cari le-ar datori Turcia supușilor ruși, se întrebunțază neconținut pentru procurarea de materialuri noue de război.”

D. Nelidov sfârșește stăruind încă odată ca de urgență, să se plătescă toate rămășițele de despăgubire de război.

„Times” adaugă la aceste comunicări comentariile următoare:

„Este ușor de înțeles, că această notă rusescă a făcut asupra Porții cea mai penibilă impresie, din cauza conținutului ei ironic. Cu această notă, Rusia n'a avut atât intențiunea de a-și scoate restanțele din despăgubiri, câtă pe aceea de a face o presiune asupra Porții. Fortificațiile dela Bosfor, înființarea drumurilor de fier strategice în Macedonia, — aceste ar dori Rusia să le vedă încetând și acordându-i-se pretențiunile în cesțiunea strimtorilor. Acesta e singurul sens și singurul scop al notei d-lui Nelidov.”

Correspondența „Gaz. Trans.”

Blașiu, 5 Decembrie 1892.

Domnule Redactor! Între alți mai mulți pași îmbucuratori spre progres, ce se observă de câțiva ani încoace în Blașiu, sunt a se număra și *seratele literare*, ce se vor ține totu la două săptămâni, spațioasă sală de gimnastică, din partea mai multor băbați competenți. Folosul acestor serate este evident: de o parte, că ȋemenii convenind mai adeseori la olaltă, își schimbă ideile unii cu alții, se uesc mai bine și prin urmare țin mai tare la iubirea și stima reciprocă datorită fiesce oăruia; de altă parte și în privința intelectuală, câștigul este mare, căci ori câtă ar sci omul, totu nu sci atata, ca să nu mai potă adauge la sciința sa, fiă chiar încărunțit în sciință.

Șirul acestor conferențe l'a deschis părintele proto-notariu consistorial, D-lu Dr. Augustin Bunea, în 3 l. c. Publicul ascultător luă formă de semicerc în jurul vorbitorului, care deavoltă — după Fenelon — cum au să fiă crescute copilele române, ca să corăspundă tutaror datoriȋelor sale ca economice bune de casă; cum e necesar a sci alege servitorii onesti și a sci tracta umană cu ei; cum trebuie fetele să se dede de timpuriu la ordine, să scrie și cetesă corectă românesce, să sci atata din compută, câtă se recere la o înțelptă conducere a economiei de casă; cum e de lipsă mai încolo, ca să cetesca numai cărți folositoare și să nu-și invenineze fantasia cu romanuri tendențioase, cari de o potrivă dau năvală asupra religiunii și moralității și răpescu cu sine inima și liniștea tinerelor fete; cum e de lipsă să sci face deosebire corectă între conceptele: guvernă, ministeriu, stată, comitată, tribunală, judecătoria etc., apoi să sci apreția valoră diverselor documente publice: testamentă, obligațiune, contractă ș. a.; cum trebuie să fie nobilitate sântămintele copilelor prin muzică și cântări — cu ună cuvântă, autorul abia a scăpată ceva din vedere, ce ar pută procura copilelor noastre o educațiune bună și corăspunătoare, educațiune, care să conducă la îndestulirea în cercul familiar, fiă acela câtă de modestă, și la suportarea cu paciință a neajunsurilor vieții,

mai vartosă când aceste sunt cauzate prin lovitură neprevădate ale sorții și nu din vina bărbatului.

Venitul curat al acestor conferențe este destinat pentru Reuniunea femeilor române din Blașiu. E de dorit, din toate punctele de vedere, ca publicul să participe în numără câtă mai mare, și nu numai din clasa inteligenții, oi din toate clasele societății Blașului, pentru că conferințele, spereză, că vor fi astfel intocmite, încâtă t. și să potă înveța și profita din ele. Ore nu ar fi posibilă, ca fără conturbarea disciplinei, să participe, pe lângă altă tinerime studiosă de aici, și clericii la aceste conferențe folositoare? Și ore nu ar fi bine, ca pe lângă disertațiunile, să mai fiă și deprinderi declamatorice și musicale?

Salutare!

Justus.

Un apelă către părinții slovaci.

În zilele trecute a apărut în Praga o broșură în limba cehă, intitulată. „O voce către părinții slovaci și către toți amicii sinceri ai tinerimei și ai poporului slovacă”. Din această broșură interesantă, estragem următoarele:

Cătră voi părinți ridicăm vocea noastră și ne adresăm la voi în speranță, că va stărni în sufletul vostru expresiunea durerei și cuvântul minții și ală oconșienței.

Din timpurile, de când lumina lui Christos a luminat ȋomenirea, s'au gândit toți ȋemenii bunți să ofere tinerii odrașle scutu spirituală și corporală. Îngrijirea de copii și astăci face parte din cele mai de frunte și mai grele datoriȋe. Ea recere o abnegațiune de sine, o jertfiră, o atențiune continuă, griji și multe necasuri.

Și toate aceste le și merită copiii noștri. În ei zace viitorul nostru, viitorul familiei, al națiunii, al țării și al bisericii.

Copiii formază gloria noastră postumă, nemurirea noastră, apoi gândul plăcut, că în timpul când noi nu mai suntem, ei rămân purtătorii bucuriilor, dorințelor și suferințelor noastre. Când noi, în sudorea feții noastre ne jeluim, avem mângăerea, că acesta se întâmplă pentru ușurarea copiilor noștri. Când suntem pe patul de marte și între dureri așteptăm sfârșitul nostru, ne gândim la Dumneșu, la copiii noștri și ne luăm rămasă bună dela aceștia. Vieta lor este o bucurie în stingerea înfricoșată a vieții noastre. Toate cele-alte comori rămân la o parte în momentul acesta foarte serios. Despre copii vorbim; auȋi cum se apropie ei! Auȋi vocea iubitorilor, voi patrioților, cărera vă dorim totu ce e bine?

Părinților, voi vă îngrijii de copiii voștri. Mama dă noului născut nobilită sucu ală propriului ei corp, laptele sîului ei; tatăl muncesce, pentru ca să susțină pe mama și pe copii. Când ei cresc mai mari îi îmbracă, îi hrănesce, îi trimite la școlă, ér voi vă trageți dela gură bucată, pentru ca ei să potă înveța. Acesta, firesce, că e o datoriȋă inspirată de Dumneșu.

O, dacă am pută noi să împlinim punctuală această datoriȋă și să vedem în copiii noștri o comoră, când vor fi crescuți în moralitate și în frica lui Dumneșu!

Copilul sémănă cu oera, ia forma ce o dă mâinile noastre, dela noi depinde, ca ei să fiă folositori lui Dumneșu și ȋemenilor.

Să ne îngrijim de ei, ca și de lumina ochilor noștri! Să sprijinim pe învățător și atunci, când copilul încă nu cercetază nici o școlă, adecă să învețăm pe copil a fi ascultător și morală, să-l facem atentă la totu ceea ce-l încunjoră. la Dumneșu, natură și la lucrurile omului. Se conversăm cu el, pentru ca să învețe dulcea limbă

maternă. Arătați-i, că mâncarea, beutura și somnul nu sunt cele dintău lucruri la cari trebuie să ȋintescă ună om; că mai sunt și altele, ca iubirea față de păriați, surori, cântecele frumoșe și evlaviose, povești, proverbe etc.

Îngrijind noi de corpul său — prin curățenia, hrană bună, aer curat, mișcări potrivite — ne îngrijim și de spiritul său, de mintea sa, pentru ca acesta să afe o direcțiune drăptă către totu ce e bun și frumos.

Să infiltrăm în inima ténéră iubire și compătimire; compătimire față de animale, plante, căci acesta este o însușire dumneșecă.

(Va urma.)

DIVERSE.

Nebuni celebri. În secolul acesta au neunită: Farini, Brougham, Sonthey, Gounod, Govone, Gutzkow, Monge, Fourcroy, Loyd, Cooper, Rochia, Ricci, Fenicia. Apoi Pergolesi, Nerval, Batjuskoff, Murger B. Collins, Techner, Hölderlin Gallo, Spedalieri, Bellingeri, Salieri, Müller (fisiologul) Lenz, Barbara, Fusely, Petermann, Musset, Lenau, Szechenyi, Schopenhauer, Mackart, Maupassant, Andreiu Mureșianu. Gavrilă Munténă, academicianul român; Elisa Circa, violinista, Baudelaire, Gogol și Mihailă Eminescu. Precum vedem din lista acestor de nume celebre, care s'ar mai pută încă lungi cu multe altele, genialitatea e ună dar fatală pentru cei ce au fost doțati cu ea. — i. g. b.

Cănele regelui Greciei. Regele Greciei este foarte trist în momentul de față. El a perdut cănele său favorită un animal devenit proprietatea sa în modul cel mai singular. Acum câțiva ani, fiind regele la manevrele militare în capul statului său major, ună căne pe care nimeni nu-lă cunosea, apăr înaintea lui și se lungi la picioarele sale. Toate încercările spre a-l goni, rămaseră infructose, cănele nu voia cu nici un chip să se mișce din loc, și arătându-și colții mărind, păstra aceea-și pozițiă până la sfârșitul revistei militare. Când regele se întorse la trăsura sa, cănele îl precedă și se sui înaintea lui și fu imposibil de a-l da jos. Ajuns la palat, cănele să dete jos celă dintău, gudurându-se din odă, cu ochii strălucitori și lătrând vesel, intră în palat. Regele George, carele e foarte superstițios, vedândă acea incontestabilă fidelitate, adoptă cănele.

Peste Caucas cu velocipedul. Velocipediști prea îndrănești sunt colon. Ierofieff, căpitanul Stanichewski și Dombrovloski, elevi în academia militară de medicină, cari au traversat în biciulă șirul munților Caucas. Ei au suită munții dela Wladikaukas la Tiflis stuați la nordul catenei principale. Distanța între aceste două cetăți este de 175 kilometri, în liniă drăptă și liniile cari le reunesc consistă în sușuri și coborșuri așa de grele, încâtă cu dreptă cuvântă justifică numele de „munte rusesc”. Călătorii pleacă dela Wladikaukas la 23 Octomvre la 6 ore d. a. și sosiră peste 2 zile adecă la 24 ale acelei luni le Mahet, care se află la 20 kilometri distanță de Tiflis, unde fură primiți de membrii clubului velocipediștilor din Tiflis, cari îi însoțiră până la acestă oraș.

Cursul pietei Brașov

din 6 Decembrie st. n. 1892.

Bancnote românesce	Cump.	Vând.
Argintă românescă	9.45	9.47
Napoleon-d'ori	9.47	9.50
Lire turcesc	10.75	10.8
Seris. fone. „Albina” 6%	101.	—2—
„ ” 5%	101.—	102—
Imperial	9.65	9.65
Galbin	5.50	5.55
Ruble rusesce	118.—	119.
Mărci germane	58.30	58.70
Discontulă 6—8% pe an.		

Proprietar Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena

din 4 Decembrie st. n. 1892

Table of market rates for various goods like gold, silver, and currencies in Vienna.

Nr. 15677-1892.

Publicațiune.

Pentru ca să se potă statori de timpuriu totalitatea speselor pentru con-

ducerea nouă a apei, carea se va suscepe în an. 1893, și spre scopul executării statutului pentru provisionarea cu apă statorită de reprezentanta orașenească și aprobată de municipiul comitatens, sta toresce subscrierul magistrat unu ter-

Acei posesori de case, cari voru reflecta la provisionarea cu apă după 28 Februarie 1893, au de a'și purta înșiși spesele sfredeliturii sulinareloru princi-

Referitórele liste de subscrieri se află, pentru inlesnirea posesorilor de case și realități, în următoarele locale oficióse :

a) la presidiul magistratului, unde se iau în primire subscrieri mai cu semă dela posesorii de case în cetate — strada porții, strada spitalului, strada neșă, strada inferioară a castelului;

b) la oficiul orașenescu de clădir, mai cu semă pentru subscrieri din cetate — strada vamei, strada Mihail Weisz, strada așei, strada Sf. Iónu, prundulă roselor;

d) la archivarul din casa sfatului,

pentru piață, tãrgulú cailorú, strada or-fanală, curtea bisericii, valea lată;

e) la capitanatul orașenescu pentru posesorii de case și pãmentu din Brașovul vechiu;

f) la oficiul orașenescu de dare, pentru posesorii de casă și pãmentu din Scheiu;

g) la oficiul orașenescu economicu, pentru posesorii de case și pãmentu din Blumena.

Acei, cari se subsemnă în listele de subscriere, au ca sã subsemneze și unu esemplarú din statutul pentru provisionarea cu apă.

Se primescu subscrieri numai dela acei posesori de case și pãmentu, a cărorú realități se află în cele părți ale orașului, cari zacu rețeaua sulinarelorú fientru conducerea apei. Se observă tot-

deodată, cumcă se intenționează, de a-se introduce puține fântăni, provisionate cu apă din noua conducere — d. e. în cetate peste totú 7 fântăni publice — numai ca prin acé-ta să se potă provisiona persoanele private cu mai multă apă pe realitatea sa proprie.

Stă în libera voiă a posesorilorú de case și realități, de a se subsemna în listele de subscriere în decursul lunilor Decembrie a. c. și Ianuarie 1893 la ori care, din cele 7 locuri de subscriere, în luna lui Februarie 1893 însă, se iau subsemnările în primire, numai în presidiul magistratualu.

Brașovú, 28 Noemvre 1892.

Magistratulú orașenescu.

987,6 2.

Avisu d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la renoirea prenumeratiunii se binevoiasca a scrie pe cuponul mandatului postal si numerii de pe fasia sub care au primitu diarul nostru pana acuma.

Domnii, ce se aboneza din nou, se binevoiasca a scrie adresa amuritu si se arate si posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1892.

Large table showing train schedules between various stations like Budapest, Predeal, Brașov, Sibiu, etc., with columns for train type, departure, and arrival times.

Nota: Numerii încadrați cu linii grose însemnăză orele de noapte.